

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Slavnostni govor
predsednice Republike Slovenije in vrhovne poveljnice obrambnih sil
Nataše Pirc Musar
na državni proslavi ob 20. obletnici vstopa Republike Slovenije
v zvezo NATO**

Brdo pri Kranju, 28. marec 2024

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani predsednik Vlade Republike Slovenije, gospod Robert Golob,
spoštovani predsednik Državnega sveta, gospod Marko Lotrič,
spoštovani predsednik Ustavnega sodišča Republike Slovenije gospod Matej Accetto,
spoštovane ministrice in ministri Vlade Republike Slovenije,
državljanke in državljani, prebivalke in prebivalci, Slovenke in Slovenci,
cenjeni gospe in gospodje.
Poseben pozdrav in dobrodošlica tudi nocojšnjim gostom iz tujine.*

V slovenski zgodovini imamo več pomembnih mejnikov. Mednje nedvomno sodijo postopni koraki oblikovanja naše državnosti. Ti so se odvijali v zahtevnih okoliščinah prve in druge svetovne vojne ter med razpadom Jugoslavije. Pod okriljem različnih entitet smo, glede na tedanje družbene specifične in zmožnosti, postopno udeleževali slovensko identiteto in pravico do samoodločbe.

Ob in po osamosvojitvi je treba poudariti dvoje. Prvič, da smo v nemirnih časih sami, pogumno, zavedajoč se vseh nevarnosti, ki so nam pretile, s pravimi odločitvami, ob pravem času in ne nazadnje z bojem dosegli stoletni sen o lastni državi. Drugič, da so politiki kljub medsebojnim razlikam delovali tako, kot je bilo treba: enotno. Politiki se je uspelo poenotiti in po osamosvojitvi vsa prizadevanja usmeriti v uresničevanje ključnih zunanjepolitičnih ciljev države – članstvo v Severnoatlantskem zavezištvu in v Evropski uniji.

Dolgoletni proces približevanja, učenja in izvajanja reform je bil zaokrožen 23. marca 2003 z večinsko podporo Slovenk in Slovencev, državljanek in državljanov Republike

Slovenije na posvetovalnem referendumu o tem, ali naj Slovenija vstopi v zvezo NATO. Ter 29. marca 2004, ko je Slovenija formalno postala članica te organizacije. Odločitev, ki smo jo sprejeli, je bila pravilna. S članstvom smo pridobili ne samo vstop v obrambno zavezništvo, ampak tudi priznanje, da smo del okolja, ki temelji na demokraciji kot načinu življenja, vladavini prava, spoštovanju človekovih pravic in ozemeljske celovitosti ter suverenosti.

Upošteva trpke izkušnje, ki jih je slovenski narod izkusil ob apetitih tujcev po naši zemlji, je bil vstop Slovenije v zvezo NATO ter seveda tudi Evropsko unijo resnično zgodovinsko dejanje. Tako smo bistveno lažje uresničevali temeljne nacionalne interese, kot so stabilnost, mir, sodelovanje, vključenost v mednarodne gospodarske in razvojne tokove. Dobili smo enakovreden glas za skupno mizo z zaveznicami ter možnost dogovarjanja z vsako posebej in z vsemi hkrati. Uspelo nam je začeti živeti bolje in varneje.

Spoštovani,

mednarodne organizacije v svojem bistvu povezujejo podobno misleče in vrednostno orientirane države, ki uresničujejo skupne interese in cilje. S sodelovanjem je lažje oblikovati učinkovite rešitve za regionalne in globalne izzive. To nam potrjuje tudi relativno dolgo obdobje stabilnosti v Evropi po koncu druge svetovne vojne. Kljub temu pa so mednarodne okoliščine nepredvidljive. Sodobne grožnje so večplastne, hibridne in vse pogosteje povezane z napredno tehnologijo.

To lahko spremljamo v vojni na evropskih tleh, v Ukrajini, ki je žrtev ruske agresije, na Bližnjem vzhodu, kjer po grozljivem pokolu, ki ga je Hamas izvršil nad izraelskimi civilisti, še vedno spremljamo nepojmljivo nasilje izraelskih oblasti nad palestinskim prebivalstvom v Gazi, kjer je že več deset tisoč žrtev, ter v številnih drugih konfliktih po svetu. Prizadenejo lahko naš način življenja, vplivajo na delovanje družbenih podsistemov, kritične infrastrukture, dobavnih verig in celo na nespoštovanje obstoječih nacionalnih meja. Naše vrednote in mednarodnopravne norme so pod vse večjim pritiskom.

Skrb vzbujajoče je, da je v 21. stoletju uporaba sile še vedno sredstvo za doseganje ciljev, za premikanje mej suverenih držav in za poskuse pokoritve narodov. In ko rečem uporaba sile, spoštovane in spoštovani: kot izpričana zagovornica človekovih pravic in svoboščin ostro obsojam vsak poseg v življenje sočloveka, njegovo trpljenje in mučenje, poniževanje, posiljevanje. Preveč tega nam dnevno kažejo posnetki z bojišč. Humanosti ni več. Vrednote ne štejejo nič. Zveza NATO ima prizadevanje za ohranitev držav, ki še kaj dajejo na vrednote, zapisano na več mestih Washingtonske pogodbe. Tudi zato je prav, da smo članica te mednarodne organizacije in da danes obeležujemo dvajseto obletnico našega članstva v njej.

Članstvo v zvezi NATO nam daje ugodnosti in obveznosti, ki imajo politično in obrambno razsežnost. Z varnostnim dežnikom kolektivne obrambe imamo največje jamstvo za stabilnost in varnost. Vendar to ni samoumevno. Temelji na uravnoteženi delitvi bremen, tesnem obrambnem sodelovanju in realnih zmogljivostih. Zaveznice moramo vsaka zase in vse skupaj razvijati lastno in skupno obrambno sposobnost, da odvrčamo grožnje ali se upremo morebitnemu napadu. Kako dragocena je ta zavarovalna polica, tudi po 75-ih letih obstoja zveze NATO, kaže vključitev tradicionalno nevtralnih držav, Finske in Švedske, ter interes drugih držav za članstvo v tej organizaciji.

Članstvo v zvezi NATO ima za Slovenijo tudi pomembno mednarodno razsežnost, ki presega samo članstvo. Slovenija je v preteklih dveh desetletjih, kljub nekaterim izzivom pri zagotavljanju načrtovanih zmogljivosti, izkazala pripravljenost za prevzemanje tveganj in deleža skupnih prizadevanj pri ključnih nalogah zavezništva. S Slovensko vojsko smo in še vedno prispevamo k mednarodni varnosti in stabilnosti v številnih operacijah po svetu, odvrčamo vojaške grožnje na vzhodu zavezništva, podpiramo partnerske države v soseščini in še mnogo drugega.

Spoštovani,

ena temeljnih funkcij države je, da zagotavlja varnost na svojem ozemlju. Brez varnosti ne morejo delovati druge družbene dejavnosti. Brez nje ni razvoja in blaginje. Zato moramo politiki in družba podpirati sodoben nacionalno-varnostni sistem; posebej Slovensko vojsko, od katere upravičeno pričakujemo, da nam pomaga ob vseh vrstah groženj in nesreč. Za to seveda potrebuje ustrezno usposobljenost, opremljenost in zaščito. Veseli me, da besede – torej več kot desetletje izražanja politične podpore boljši obrambni sposobnosti naše države v strateških dokumentih – vendarle postajajo dejanja. Pri izpolnjevanju zavez moramo vztrajati. Le tako bomo zavarovali sebe, prispevali k varnosti drugih držav članic ter s tem ostali kredibilen sogovornik v zvezi NATO in mednarodni skupnosti nasploh.

O tem, kako pomembno je, da vztrajamo pri izpolnjevanju zavez, veliko povedo ustrezne primerjave. Prav zaradi članstva v zvezi NATO za obrambo namenjamo manj sredstev, kot smo jih namenjali v bivši državi ali kot bi jih morali v primeru, da bi si obrambo zagotavljali samostojno. Samostojna obramba bi zahtevala večji obseg obrambnih sil, širši družbeni angažma, razvoj celotnega spektra zmogljivosti in sklepanje posebnih partnerstev.

Zveza NATO nam daje tisto, česar si sami morda ne bi mogli privoščiti. Med drugim nam omogoča varovanje zračnega prostora, dostop do vesoljskih in satelitskih zmogljivosti, izmenjavo varnostnih podatkov, aktiviranje koordinacijskih centrov ob naravnih nesrečah, usposabljanja ter politična in varnostna posvetovanja z mrežo več kot 40 partnerskimi državami in drugimi organizacijami.

Drage Slovenke in Slovenci, državljanke in državljani, prebivalke in prebivalci Republike Slovenije!

Slovenija je v naših srcih zeleni biser in prekrasen košček sveta. Srečni smo, ker lahko živimo v miru, skrbimo za svoje družine, obiskujemo sorodnike, obdelujemo vrtove. Želimo si, da lahko naši otroci razvijajo svoje potenciale. Tujcu, ki nas povpraša o državi, rečemo, da tu živijo dobrosrčni ljudje in da je pri nas preprosto – lepo. Želim si, da ta košček sveta ostane nedotaknjen. Da bomo živeli v sožitju in brez strahu pred prihodnostjo. Na svetu je mnogo takih koščkov sveta, ki so s podobnimi mislimi zapisani v srcih ljudi, ki tam živijo. Pa žal nimajo ne miru in ne brezskrbne prihodnosti.

Zato naj se ob tej priložnosti posebej zahvalim vsem zaslužnim posameznicam in posameznikom v stroki in politiki za vizionarstvo, vztrajnost, zrelost in nesebičen doprinos, ki so tlakovali pot do članstva Slovenije v zvezi NATO. Hvala lepa tudi vsem, ki vsakodnevno s svojim delom prispevate k ugledu Slovenije in njenemu učinkovitemu delovanju v zavezništvu ter uveljavljanju skupnih in nacionalnih varnostnih interesov; diplomatom in strokovnjakom, zaposlenim na Ministrstvu za zunanje in evropske zadeve, na Ministrstvu za obrambo, v raziskovalnih institucijah na univerzah in drugod; ter seveda in predvsem pripadnicam in pripadnikom Slovenske vojske.

Večkrat sem jih obiskala na njihovem služenju doma in v tujini. Vedo, kako ponosna sem nanje, kako zelo cenim njihovo delo. Vsaka institucija, tudi zveza NATO, so na koncu predvsem ljudje. Zrelo politično vodenje pomeni dosledno zagovarjati duh Washingtonske pogodbe, ki preprečuje, da bi zveza NATO kadar koli postala agresorska sila. Njena moč je v odvratanju, solidarnosti, medsebojni pomoči in dialogu. Zato si moramo prizadevati, da bo Slovenija zgledna članica in trden člen v zavezniški verigi.

Hvala vam in srečno Slovenija!